

Náboženské politické strany v Izraeli

Marek Čejka

Konfliktní linie v izraelské společnosti

- Židé – Arabové
- Levice – pravice
- Sekulární – religiózní
- Sefardé – Aškenázové
- Sionisté – nesionisté (či antisionisté)
- Noví přistěhovalci – starousedlíci

Náboženské členění izraelských Židů

- **sekulární Izraelci** – ti kteří nedodržují halachu, avšak zároveň nemusí být vždy ateisté
- **tradicionalisté** – ti, kteří více či méně respektují halachu
- **religiózní Izraelci** – ti, kteří striktně dodržují halachu – ať už podle jejich moderních interpretací (ortodoxní Židé), či tradičním způsobem (ultraortodoxní Židé/charedim)

Vývoj náboženské sebeidentifikace mezi izraelskými Židy (v %):

	1979	1986	1989	1992
Religiózní	17	15	17	20
Tradicionalisté	41	38	33	29
Sekulární	42	47	51	51

Typy náboženských stran

Všechny náboženské strany v Izraeli jsou ortodoxní

V rámci ortodoxních stran lze rozlišovat:

- strany ortodoxní (strany náboženského sionismu)
- ultraortodoxní (strany charedim).

V současném Izraeli patří mezi nejrychleji rostoucí a relativně nejstabilnější.

velký boom od 80. let a hlavně od voleb 1996, kdy byl zaveden systém dvou hlasů

K podrobnější klasifikaci náboženských stran je možno použít těchto tří základních kritérií:

1. postoj k sionismu (charedim – náb. sionisté)
2. míra jejich podpory Aškenázy a Sefardy ve stranách (Šas – ostatní náb. strany)
3. vyhranění se v oblasti postoje vůči Arabům (Palestincům) a vůči územím okupovaným Izraelem po roce 1967. (nejvíce u náb. sionistů)

Vývoj náboženských stran

- V Knesetu jsou zastoupeny od počátku Izraele, dochází k jejich přeskupování

ROK VOLEB	1949	1951	1955	1959	1961	1965	1969	1973	1977	1981	1984	1988	1992	1996	1999	2003	2006	2009
MAFDAL		10	11	12	12	11	12	10	12	6	4	5	6	9	5	6	3	7
a blízké strany																		
AGUDA	16	5	6	6	6	6	6	5	5	4	8	7	4	4	5	5	6	5
a blízké strany																		
ŠAS											4	6	6	10	17	11	12	11
Celkem	16	15	17	18	18	17	18	15	17	10	16	17	16	23	27	22	21	23

Náboženské strany ve světle konfliktu levice – pravice

Aškenázské religiózní strany a strana *Agudat Jisrael*

- Politické názory aškenázských charedim jsou dnes reprezentovány stranou **Jahadut HaTora (Sjednocený judaismus Tóry – SJT)**.
- Tato koalice náboženských stran vznikla před volbami v roce 1992 spojením několika ultraortodoxních aškenázských uskupení v čele se stranou *Agudat Jisrael*.
- Průběžně se potýkala s různými problémy, avšak po volbách v roce 2006 opět zastupuje aškenázské charedim v Knesetu.

Hlavními součástmi Sjednoceného judaismu Tóry jsou strany:

- **Agudat Jisrael** – tradiční aškenázská a výrazně nesionistická strana, která má své kořeny už na počátku 20. století. Tato formace hraje v aškenázské koalici nejdůležitější roli.
- **Poalej Agudat Jisrael** (*Pracující Agudat Jisrael*) – je náboženské dělnické hnutí, které vzniklo v Polsku v roce 1922 a v Palestině začalo působit o tři roky později. V roce 1937 se hnutí odštěpilo od Agudat Jisrael, avšak zůstalo mu ideologicky velmi blízké.
- **Degel HaTora** – strana ultraortodoxních mitnagdim („litevských“ charedim) založená koncem 80. let
- **Moria**, což byla malá strana zastoupená ve 12. Knesetu, později integrována do SJT, ale na rozdíl od Agudat Jisrael a Degel Ha-Tora později už nevystupovala jako samostatný subjekt.

האחריות מחייבת!

מין ראש התיבה הנוראלי שניקמן שליט"א

חיוב גמור להצביע ג'

האחריות מחייבת!

מין פוסק חדר הנריש אלישיב שליט"א

זו לא רשות זו חובה!

האחריות מחייבת!

מין פוסק חדר הנריש אלישיב שליט"א

זו לא רשות זו חובה!

האחריות מחייבת!

האחריות מחייבת!

Agudat Jisrael

- (*Agdut Israel, Aguda Jisrael*, zkráceně často *Aguda*)
- nejstarší izraelská náboženská strana
- její základy byly položeny hluboko v období před vznikem Státu Izrael.
- předchůdce dnešní izraelské strany se konstituoval už na začátku 20. století jako mezinárodní ultraortodoxní hnutí, které mělo v jednotlivých zemích svá politická křídla. V nepolitické oblasti AJ zaštiťovala řadu vzděl. a sociálních institucí.
- vazba na chasidské proudy judaismu

Lubavičský rabín a podpora Agudat Jisrael

Degel HaTora

- strana ultraortodoxních mitnagdim („litevských“ charedim) založená koncem 80. let rabínem *Menachemem Eliezerem Šachem*.
- V koalici představuje Degel HaTora nechasidskou platformu oproti majoritním chasidům z Agudat Jisrael.
- Po smrti rabína Šacha v r. 2001 v ní hrají klíčovou roli dva „litevští“ rabíni: *Josef Šalom Elijašiv* z Jeruzaléma a *Aharon Leib Steinman* z Bnej Braku.

rabbi Šach

Rabbi Eljašiv   rabbi Steinman

Rada velkých učenců Tóry

- *Moecet Gedolej HaTora*
- základním orgánem strany *Agudat Jisrael* již od jejího založení v roce 1912.
- Rada je složená ze skupiny rabínů, kteří vydávají klíčová rozhodnutí týkající se politiky *Agudat Jisrael*.
- Dnes: *Jaakov Arje Alter* (současný předseda), *Jissachar Dov Rokeach II.*, *Levi Jicchak Horowitz* a *Avrohom Jaakov Friedmann*.

Šas

- **Hitachdut HaSfaradim Šomrej Tora - Sdružení Sefardů věrných Tóře**
- Nesionistická ultraortodoxní strana, která zastupuje religiózní Židy sefardského původu.
- soustředí se nejen na sef. charedim, ale i na tradicionalisty
- protestní strana

- založena počátkem roku 1984, kdy navázala na činnost několika uskupení působících od 70. let na lokální úrovni v jeruzalémských ultraortodoxních čtvrtích (hlavně v Mea Šearim) a v Bnej Braku u Tel-Avivu.
- Od svého vzniku strana získávala stále větší podporu mezi sefardským religiózním obyvatelstvem.
- Sefardové do té doby volili hlavně Likud a Národní náboženskou stranu. Vznik Šasu jim dal zajímavou alternativu.
- Největší volební úspěch – 1999 – 17 křesel – 3. nejsilnější strana hned po Straně práce a Likudu

Vůdčí elita strany Šas

- Nejvyšší duchovní autorita – Rabín Ovadia Josef

Předsednictví Šasu

- Arje Déri
- Eli Jišaj

Strany náboženského sionismu

- učení rabína Kook

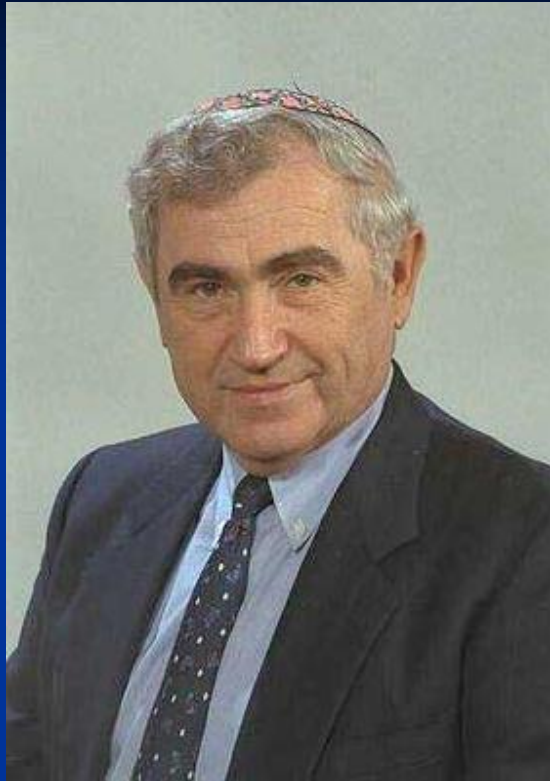
Národní náboženská strana (Mafdal - Miflaga Datit Leumit)

- založena v roce 1956 sloučením dvou menších stran *Mizrachi* a *HaPoel HaMizrachi*, ty existovaly již před vznikem Státu Izrael.
- koaličním partnerem ve všech levicových vládách až do roku 1977. S výjimkou let 1958–59 a 1974 si dlouhou dobu udržovala pozici třetí nejsilnější strany ve státě. V roce 1977 po téměř třicetileté spolupráci s levicí poprvé vstoupila do koalice s pravicovým Likudem.
- Od umírněné strany k radikální pravici
- Vazby na hnutí *Guš Emunim*

Krize a štěpení strany Mafdal

- 1981 se od ní odtrhla skupina stoupenců vedená *Aharonem Abu Haceirou*, potomkem významné marocké rabínské rodiny, a založila vlastní politickou stranu **Tami**
- v roce 1984 se novému uskupení Meizad, které kandidovalo pod názvem **Moraša (Dědictví)**, podařilo získat dvě křesla.
- v roce 1988, když se v reakci na její nekompromisní postoj k osídlování okupovaných palestinských území odtrhla umírněná strana **Mejmad** (rabín Melchior)

Hammer

rabbi Elon

Eitam

Budoucnost náboženských stran

ROK VOLEB	1949	1951	1955	1959	1961	1965	1969	1973	1977	1981	1984	1988	1992	1996	1999	2003	2006	2009
MAFDAL		10	11	12	12	11	12	10	12	6	4	5	6	9	5	6	3	7
a blízké strany																		
AGUDA	16	5	6	6	6	6	6	5	5	4	8	7	4	4	5	5	6	5
a blízké strany																		
ŠAS											4	6	6	10	17	11	12	11
Celkem	16	15	17	18	18	17	18	15	17	10	16	17	16	23	27	22	21	23

- 2003 - Eitam byl sesazen z předsednického postu, načež společně s rabínem Levym ze strany odešel a založili vlastní **Obnovenou náboženskou národní sionistickou stranu** (heb. *Miflaget Cijonut Datit Leumit Mitadešet*), zkráceným názvem **Achi** (*Můj bratr*).
- Achi se připojila k radikálně pravicové formaci **Národní jednota** (*Halchud HaLeumi*), ve které jsou sdružené strany Moledet a Tkuma, které se již dříve odštěpily od Mafdalů.

Děkuji za pozornost!

Pro další informace sledujte:

<http://blizky-vychod.blogspot.com>

Publikace:

- *Judaismus a politika v Izraeli* (2002, 2009)
- *Izrael a Palestina* (2005)
- *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu* (2007)
- *Rabíni naší doby* (2010, spoluaut.)
- *Dějiny moderního Izraele* (2011)
- *Lidé svatých zemí* (2012)
- *Rabbis of our Time* (2015, Routledge)
- *Korán, meč a volební urna* (2020)

